

ἀπόχωμα τό, ἀμάρι. ἀπόχονμα Μακεδ. (Βελβ.) Πληθ. *ποχώματα* Ρόδ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ οὐσ. *χωμα*.

1) Πληθ., τὸ ὑπόλειμμα τοῦ σιταριοῦ μαζί με χώματα τὸ ἀπομένον εἰς τὸ ἄλῳνι Ρόδ. Συνών. ἀποσίταρο.

2) Γῆ ἀργιλλώδης χρήσιμος πρὸς τεκτονικὴν χρῆσιν Μακεδ. (Βελβ.)

ἀποχωματίζω Μποῆμ Ἀγριοπούλ. 11.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ τοῦ ρ. *χωματίζω*.

Καλύπτω με χῶμα, θάπτω: *Ἀποχωμάτισαν τὸν γιόν της.* Συνών. ἀποχώνω 1, παραχώνω, *χωματίζω*, *χώνω*.

ἀποχώνω Κάρι. ἀποχούνω Σκυρ. *ποχώνω* Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Νεοκαισάρ. Νικόπ.) *πουχώνω* Καππ. (Ἀραβάν. Σινασσ. Φερτάκ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀποχώννυμι = φράσσω διὰ χωματώσεως.

1) Μετβ. κρύπτω ὑπὸ τὴν γῆν, θάπτω Καππ. (Ἀραβάν. Σινασσ. Φερτάκ.) Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Νεοκαισάρ. Νικόπ.): *Τὰ λίρας πούχωσά τα 'ς σὴ χῆ ('ς τὴ γῆ) Ἀραβάν. Ποῦ τὸ πούχωσαν τὸ μάννα σου; αὐτόθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀποχωματίζω. β) Καλύπτω τὸν σπόρον ὑπὸ τὴν γῆν μετὰ τὴν σπορὰν ἰσοπεδῶν αὐτὴν Κάρι. Συνών. ἰσοδρομίζω, σβαρνίζω, σαρακλίζω. 2) Ἀμτβ. καλύπτομαι ὑπὸ χιόνος Σκυρ.: *Ἀπόχ'σε οὐλές ὁ τόπος. Ἄν κόψη ὁ ἀγέρας ἴσαμε τὸ βράδ' θ' ἀποχούση.**

ἀπόχωρα ἐπίρρ. Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἐπιθ. ἀπόχωρος.

Χωριστά, χώρια, μακρὰν ἀπὸ τινος.

ἀποχώρησι ἡ, λόγ. σύνηθ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀποχώρησις.

1) Ἡ ἔκ τινος τόπου ἀπομάκρυνσις τινος κατόπιν τοῦ στρατιωτικοῦ σαλπίσματος: *Σήμανε ἀποχώρησι.* 2) Τὸ πρὸς ἐπάνοδον τῶν στρατιωτῶν ἢ οἰκοτρόφων εἰς τοὺς κοιτῶνάς των σημαινόμενον σάλπισμα ἢ κτύπημα κώδωνος: *Βάρεσε ἀποχώρησι.*

ἀποχωρητήριο τό, λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἀποχωρῶ = ἀποβάλλομαι ὡς ἔκκρισις.

Μέρος ἔνθα ἀποπατεῖ τις, τὸ ἀφοδευτήριο. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀναγκαῖο 1.

ἀποχωρίζω κοιν. καὶ Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀποχωρίζου Πελοπν. (Λακων.) ἀποχωρίζου Τσακων. ἀποχωρίζου βόρ. ἰδιώμ. ἀποχωρίζω Κάρι. *ποχωρίζω* Ἰων. (Ἐρυθρ.) Κύπρ. Νίσυρ. Ρόδ. Τῆλ. κ.ά. *πουχωρίζου* πολλαχ. βορ. ἰδιώμ. *ἐπιχωρίζω* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Τὸ ἀρχ. ἀποχωρίζω.

1) Διακρίνω, ξεχωρίζω τινὰ ἀπὸ τινος Τσακων.: *Ὦνι ἀποχωρίζου ντι ἀπὸ τὸν ἀνθίμι (δὲν σὲ ξεχωρίζω ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου, σὲ θεωρῶ ὡς ἀδελφόν).* 2) Διασπῶ τὰ μόλις συγκατατούμενα μέρη πράγματός τινος, οἶον ξύλου, πηλίνου ἀγγείου κττ. Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): *Ἐπεχώρτισα ἔναν σανίδ' ὀκισμένον Τραπ. Ἀποχώρτισον τὸ ξύλον Χαλδ. 3) Χωρίζω ἀπ' ἀλλήλων σύνηθ. καὶ Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): Βάλθηκε αὐτὴ ἡ παλαιογυναῖκα ν' ἀποχωρίση τὸ ἀντρούνη. Ν' ἀποχωρίσης τὰ στεῖρα ἀπὸ τὰ γαλάργα - τὰ σκύβαλα ἀπὸ τὸ σιτάρι κττ. σύνηθ. Ἐντοκιδεύειαν κ' ἐσέβα ἀνάμεσα τουν κ' ἐπεχώρτισ' αὐτ'ς (ἐντοκιδεύειαν = ἀλληλοεδέρνοντο) Τραπ. Ὁ δεῖνα ἐπεχώρτισε ἀσ' ἐμᾶς τὸ παιδί μουνα Ὁφ. || Ἄσμ.*

Ὁχτρός ἔμπην 'ς τὴν μέσην μας γιὰ νὰ μᾶς *ποχωρίση* Κύπρ.

Ἀγάπη καὶ πολὺ σεβδᾶ ποῦ εἶχαμε τὰ θυό μας καὶ ὅποιος μᾶς ἀπεχώρισεν νὰ λάβῃ τὸν καμόν μας Νίσυρ.

Ἰγὼ 'χου τιτραβάγγιλου νὰ σᾶς ἀπουχωρίσου, μάννις χουρίζου ἀπ' τὰ πιδιὰ καὶ ἀδέρφι' ἀπὸν τ' ἀδέρφια (ἐκ μοιρολ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Καὶ ἀμτβ. χωρίζομαι σύνηθ. Φιληθήκανε καὶ ἀποχωρίσανε σύνηθ. || Γνωμ.

Τ' ἀδέρφια ὅταν σμίγουνε, ὁ ἥλιος ἀνατέλλει, καὶ ὅταν ἀποχωρίζουνε, πάει καὶ βασιλεύει

Αἴγιν. || Ἄσμ.

*Ἐχτρός ἦμπε 'ς τὴ μέση μας γιὰ νὰ μᾶς *ποχωρίση* κ' ἐμεῖς δὲ *ποχωρίζομε*, γλινό μου κυπαρίσσι (γλινό = λιγνὸ) Ἰων. (Ἐρυθρ.)*

Μονάχα 'ς τὴ ριζούλλα μου ἀντρούνην εὐλογήθη καὶ ὄρκο 'κανε 'ς τοὺς κλώνους μου νὰ μὴν ἀποχωρίση

Ἡπ. Καὶ μέσ. ἀπομακρύνομαι σύνηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): *Ἀποχωρίστηκε ἀπὸ τοὺς φίλους του σύνηθ. 'Κ' ἐπόρεσα ν' ἀποχωρίγουμε ἀσ' σὴ μάννα μου Τραπ. || Ἄσμ. Ἀχπάσκουμε καὶ 'ς σὰ μακρᾶ, 'ς σὴν ξενιτᾶν θὰ πάω καὶ πῶς θ' ἀποχωρίουμε καὶ 'κὶ ξέρω ντό θὰ φτάω*

(ἀχπάσκουμε = ἐκκινῶ) Πόντ.

Ὅταν οἱ βλέπον, χαίρουμι καὶ τοὺν Θιὸ δουξάζου, καὶ ὅταν ἀπουχωρίζουσι, τοὺν θάνατον φουνάζου

Ἄνδρ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Μαχαιρ. 1, 150 (ἐκδ. RDawkins) «τὸ πρῶτον κάτεργον ἀποχωρίσθην». Καὶ μέσ. ἀλληλοπαθὲς σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. κ.ά.): *Ἀποτότε ποὺ ἀποχωριστήκαμε δὲν τὸν ξαναεῖδα. Ἀποχωριστήκαμε σὰν ἀδέρφια σύνηθ. Πῶς ν' ἀποχωρίουμεστιν! Κερασ. || Ἄσμ.*

Πουντὰν ἐποχωρίστημεν, λουλούδι μου καὶ ἀλλάξι, ἔβγαλα πάνω 'ς τὴν καρδιά ἀγιάτρευτο μαράξι

Τῆλ.

*Τ' ἀδέρφια μίλιν πορπατοῦν τῶαί μίλιν συντυχάν-νουν τῶαί μίλιν συλλοῖζονται ποῦ ν' νὰ *ποχωριστοῦσιν**

Κύπρ.

Μὰ δὲν ἤξερω, μάθια μου, τὸ τί ἐποῖνήκα, γιὰ πῆρε ἀη γιὰ πῆρε ἀο γιὰ ἐπιχωριστήκα

Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Χρον. Μορ. Η 8515 (ἐκδ. JSchmitt) «ὄρκον νὰ ποιήσω πρὸς ἐσᾶς νὰ μὴ ἀπεχωριστοῦμε». 4) Χωρίζομαι, ἀπομακρύνομαί τινος μετ' ἀντικ. δηλοῦντος τὸ πρόσωπον ἢ πράγμα ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ὁ χωρισμὸς Νίσυρ. Πελοπν.: Ἄσμ.

*Ποῦ *ποχωρίζει* σήμερον μένα ὁ ἀδερφός μου*

Νίσυρ.

Μάννα, ἔπλυνα καὶ ἀπόπλυνα, 'ς τὸ σπῖτι δὲ γυρίζω, τὸν κυνηγὸ ποῦ μ' ἔπιασε δὲν τὸν ἀποχωρίζω

Πελοπν. Καὶ μέσ. κοιν. καὶ Πόντ. (Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): *Ὁ δεῖνα δὲν ἀποχωρίζεται τὴ μάννα του - τὰ παιδιὰ του - τὸ τσιγάρο του - τὸ μπιστούνι του κοιν. Πῶς ν' ἀποχωρίσκουμε καὶ σε; Τραπ. 'Κ' ἐπορῶ ν' ἀποχωρίγουμε καὶ σε Χαλδ. || Ἄσμ.*

Τώρα 'φτασε τὸ τέρμενο κ' ἡ ὥρα ἡ πικραμένη ποῦ θὰ μᾶς ἀποχωρίσῃς, λαμπάδα μου γραμμένη!

(ἐκ μοιρολ.) Πελοπν. (Λακων.)

ἀποχωρισιά ἡ, ἀποχωρισία Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀποχωρισίγια Πόντ. (Κερασ.) ἀποχωρισιά Λεξ. Δημητρ. *ποχωρισιά* Ἰων. (Κρήν.) *ποχωριδὰ* Κύπρ. Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποχωρίζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Ἀποχωρισμὸς ἐνθ' ἀν.: *Τὴν ἀποχωρισίαν αὐτ' κ' ἐπορῶ νὰ σύρω (ὑποφέρω) Χαλδ. || Φρ. Ἀποχωρισίαν κ' ἔχουν (ἐπὶ ἀνθρώπων στενωῶς συνδεδεμένων καὶ μὴ δυναμένων ν' ἀπο-*

χωρισθούν) Κερασ. "Ας ποιόνυμ' τ' ἀποχωρισίας (ἄς κάνωμε τὰ τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, ἤτοι ἀσπασμούς, εὐχὰς κττ.) αὐτόθ. || Ἄσμ.

Δέν τό 'ρπιζα 'ς τή θάλασσα ντουβάρια νά χτιστοῦνε
καί ζωντανή 'ποχωρισιά τὰ μάτια μου νά δοῦνε

Κρήν.

'Ενὲς εἶα ἐν' ὄρωμαν πῶς ἤμουν μέσ' 'ς τήν χώραν
κ' ἡ χώρα ἐν' 'ποχωριδὰ κ' εἶντα νά κάμω τώρα;

Κύπρ. 2) Χωρισμός ἀνδρογύνου, διάζευξις Ρόδ. — Λεξ. Δημητρ. : Ἄσμ.

Στρέφω νά πά' 'ς τήν ἐκκλησιά | νά μὴ γενῇ 'ποχωρισιά
Ρόδ.

ἀποχώρισμαν τό, Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἀπο-
χωρίγμαν Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

'Εκ τοῦ ρ. ἀποχωρίζω.

Διάσπασις, ἀπόσχισις πράγματός τινος.

ἀποχωρισμός ὁ, κοιν. ἀπουχουρισμός βόρ. ἰδιώμ. ἀπεχωρισμός Νάξ. ('Απύρανθ.) Χίος (Πυργ.) 'ποχωρισμός Τήλ.

'Εκ τοῦ ρ. ἀποχωρίζω. Πβ. καί μεσν. ἐν γλωσσαρίῳ ἀποχωρισμός = ἀφορισμός. 'Ο τύπ. ἀπεχωρισμός ἔχει τὸ εἶναι τοῦ ἀορ. ἀπεχώρισα.

Χωρισμός ἀπ' ἀλλήλων ἐνθ' ἄν. : Ζωντανός ἀποχωρισμός (χωρισμός δύο προσώπων ζώντων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἐτέρου γινόμενον) κοιν. || Ἄσμ.

Μισσεύγω κι ὅλα τὰ πουλλὰ κλαῖνε τὸ μισσεμό μου,
κλαῖγε καί σύ, πουλλάκι μου, τὸν ἀποχωρισμό μου
Κρήτ.

'Εχθροὶ καὶ φίλοι καὶ δικοὶ κλαῖουν τὸ μισσεμό σου,
κλαῖει καὶ τὸ σπιτάκι σου τὸν ἀποχωρισμό σου

(μοιρολ.) Πελοπν. (Λακων.)

ἀποχωριστός ἐπίθ. Θράκ. — ΠΠαπαχριστοδ. Θράκ. ἡθογραφ. 2, 104.

'Εκ τοῦ ρ. ἀποχωρίζω.

'Ο διακρινόμενος τῶν ἄλλων ὡς ἄξιος πολλῆς ἀγάπης καὶ τιμῆς ἐνθ' ἄν. : Ἄσμ.

Γαρούφαλο τοῦ Μάι καὶ τοῦ Θεριστῆ,
ἀγάπη μου μεγάλη κι ἀποχωριστὴ

Θράκ. Συνών. ξεχωριστός.

ἀποχωσιάζω Χίος

Τὸ μεσν. ἀποχωσιάζω. Πβ. Χρον. Μορ. Η στ. 1066 (ἐκδ. JSchmitt) «ἐνταῦτα ἀπεχωσιάσασιν γύροθεν οἱ χωσιές».

'Εκβάλλω τινὰ ἀπὸ τὴν χωσιά, τὴν κρύπτην. Συνών. ξεχωσιάζω, ξεχωσιάζω.

ἀπόχωσμα τό, Κάρπ.

'Εκ τοῦ ρ. ἀποχώνω.

'Η κάλυψις τοῦ σπόρου ὑπὸ τὴν γῆν μετὰ τὴν σποράν διὰ τῆς ἰσοπεδώσεως.

ἀπόχωστα ἐπίρρ. Κρήτ. 'πόχωστα Κρήτ.

'Εκ τοῦ ἐπίθ. ἀπόχωστος.

Κρυφίως : 'Απόχωστα ἀπόχωστα τοῖ κανεῖς τοῖ δου-
λειές σου. Συνών. ἀντίκρυφα, ἀπόκρυφα, κατὰ-
χωστα, κρυφά, μυστικά, παρὰχωστα, χωστά.

ἀπόχωστος ἐπίθ. Κρήτ.

'Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίθ. χωστός. 'Η λ. καὶ ἐν 'Ερωτοκρ. Α 1458 (ἐκδ. ΣΞανθουδ.)

'Απόκρυφος, κρύφιος. 'Η σημ. καὶ ἐν 'Ερωτοκρ. ἐνθ' ἄν. «καὶ μέσα ποὺ τὰ ξόμπλιαζε κι ὅπου τὰ συχνοθώρει | μιὰν πορτοπούλλ' ἀπόχωστη ἐξάνοιξεν ἡ κόρη». Συνών. ἀπό-
κρυφος 1.

ἀποψαίνου Τσακων.

'Εκ τοῦ ἀρχ. ἀποψάω.

'Αποσπογγίζω, καθαρίζω.

ἀποψάλλω σύννηθ. καὶ Πόντ. ('Αμισ. Οἶν.) ἀποψέλλω ἐνιαχ. 'ποψάλλω Α.Κρήτ.

'Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. ψάλλω. 'Η λ. καὶ ἐν χειρογρ. 'Αθω τοῦ 16ου αἰῶνος. 'Ιδ. ΜVasmer Byzant. Gesprächbuch 32. Πβ. καὶ μεταγν. ἀποψάλλω = ἡχῶ.

1) 'Αμτβ. τελειώνω τὸ ψάλισμο σύννηθ. καὶ Πόντ. (Οἶν.): Πόημ.

Ψέλνει γὰρ τὸν ἐσπερινὸν μὲ λιγωμένους ἤχους . . .

σταυροκοπιέται, ἀπόφαλε καὶ βγαίνει 'ς τὴν αὐλὴ
ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 1, 142. β) 'Απολύω, ἐπὶ ἐκκλησίας, λειτουργίας κττ. Κρήτ. Πάρ. (Λεῦκ. κ.ά.) Πόντ. ('Αμισ. Οἶν.) κ.ά. — 'ΙΒενιζέλ. Παροιμ. 344, 19 : 'Η ἐκκλησιά σήμερα δὲν ἀποψέλλει γρήγορα Πάρ. 'Εγκλεσία ἐπόφαλε Οἶν. || Παροιμ. 'Ὡς ποὺ νά στολιστῇ ὁ Κατσαρῆς, ἀπόψαλ' ἡ 'Ανά-
στασι (ἐπὶ τῶν βραδυνόντων) 'ΙΒενιζέλ. ἐνθ' ἄν. 2) Μετβ. τελειώνω τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν τινὸς 'Αθῆν. 'Ηπ. Κρήτ. κ.ά. : Τὸν ἀποψάλλαν καὶ τὸν σηκώσαν (ἐνν. τὸν νεκρὸν) 'Αθῆν. || Ἄσμ.

Καὶ ὅταν μ' ἀποψάλλουνε καὶ σβήσουν τὰ κερὰ μου,
καὶ τότε ἀγαπημένη μου σὲ ἔχω 'ς τὴν καρδιά μου

CFauriel Chants populaires 2, 222

ἀποψαργά ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀποψαργάς Κρήτ. ἀποδά-
ψαργάς Κρήτ. ἀποδανοψαργάς Κρήτ. ἀποστανοψαργάς Κρήτ. ἀπουστανοψαργάς Κρήτ. ἀποστανοψαργάς Κρήτ.

'Εκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίρρ. ὁ ψαργά.

'Απὸ χθές τὸ βράδυ : 'Αποδανοψαργάς δὲ δὸν εἶδα.
Συνών. ἀποψές 1.

ἀποψαργάδινος ἐπίθ. Κρήτ. ἀποδανοψαργάδινος Κρήτ.

'Εκ τοῦ ἐπίρρ. ἀποψαργά.

'Ο ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς χθές : 'Αποψαργάδινο φαεῖ.

ἀποψατός ἐπίθ. ἀποψατέ Τσακων.

'Εκ τοῦ ρ. ἀποψαίνου.

Καθαρισμένος, σφουγγισμένος.

ἀπόψε ἐπίρρ. κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Καπ. (Σι-
νασσ.) ἀπόσπε Καλαβρ. (Κοντοφ. Χωρίο Ροχούδ.) ἀπόψι βόρ. ἰδιώμ. καὶ Πόντ. (Οἶν.) ἀπόψι Μακεδ. (Κοζ. Χαλκιδ.) ἀπόψι Καπ. (Σίλ.) ἀπόψ' Πόντ. ('Αργυρόπ. Κερασ. Κρώμν. Χαλδ. κ.ά.) ἀποψές Α.Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) ἀπόψες Κρήτ. Α.Ρουμελ. (Φιλιπούπ.) Μακεδ. (Καστορ.) ἀπόψα Βιθυν. (Κατιρ.) Δαρδαν. Θράκ. ('Αδριανούπ. Καλλιπ.) 'Ικαρ. Καπ. ('Αραβάν.) Χηλ. κ.ά. ἀόψε Σίφν. Σύμ. ἄοψε Χίος ('Ελυμπ.) 'πόψε Κύπρ. Τήλ. κ.ά. 'πόψες Σέριφ. 'πόψιν Μακεδ. (Γκιουβέσν.) 'πόψι Θεσσ. Μακεδ. (Σνίχ. κ.ά.) 'πόψα Α.Ρουμελ. (Μεσημβρ. Καρ. Σωζόπ.) Θράκ. ('Αδριανούπ. Μάλγαρ. Σαρεκκλ.) Καπ.

'Εκ τοῦ μεταγν. ἐπίρρ. ἀποψέ, παρ' ὃ καὶ μεσν. ἀπόψε. 'Ο τύπ. ἀπόψα, ὃς καὶ ἐν πατύρῳ τοῦ 7ου αἰῶνος παρὰ SKarsomenakis Voruntersuch. zu einer Gramm. der Papyri 80, προήλθεν ἐκ μεταπλασμοῦ κατὰ τὰ εἰς - α ἐπίρρ. 'Ιδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2, 100. 'Ο τύπ. ἀπόψες κατὰ τὰ ἄλλα εἰς - ες ἐπίρρ. ποτές, τίποτες, τότες κτλ. 'Ο τύπος ἀόψε κατ' ἀνομ., ἐκ τούτου δὲ περαιτέρω ὁ τύπ. ἄοψε, περὶ οὗ ἰδ. HPernot Phonét. des parlers de Chio 187.

1) Κατὰ τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης ἡμέρας σύννηθ. καὶ Πόντ. ('Αργυρόπ. Κερασ. Κρώμν. Οἶν. Χαλδ. κ.ά.) : Δέν κοιμήθηκα καλὰ ἀπόψε. 'Ασκημο ὄνειρο εἶδα ἀπόψε. 'Απόψε ἔβλεπα 'ς τ' ὄνειρό μου ὅτι ἐκέρδισα πολλὰ χρήματα.

